

APSTIPRINĀTS AR
AS „PIRMAIS SLĒGTAIS PENSIJU FONDS” 2019.GADA 10.APRĪLĪ
VALDES LĒMUMU NR. 2019-12-35

AS „PIRMAIS SLĒGTAIS PENSIJU FONDS”

PENSIJU PLĀNA “PIRMAIS PENSIJU PLĀNS”

IEGULDĪJUMU POLITIKA

2019-2021

SATURS

1. LIETOTIE TERMINI UN SAĪSINĀJUMI.....	2
2. IEGULDĪJUMU POLITIKAS MĒRĶIS	4
3. AKTĪVU IZVIETOŠANAS STRATĒGIJA	4
4. AKTĪVU IZVIETOŠANAS TAKTIKA	5
5. VISPĀRĒJĀ POLITIKA IEGULDĪJUMU IZVĒLĒ	5
6. IEGULDĪJUMU VEIDI	6
7. IEGULDĪJUMU KVANTITATĪVIE IEROBEŽOJUMI.....	7
8. ATBILDĪBAS SADALĪJUMS LĒMUMU PIENĒMŠANĀ.....	9
9. POTENCIALĀ INTEREŠU KONFLIKTA NOVĒRŠANAS POLITIKA ...	10
10. IEGULDĪJUMU NOVĒRTĒŠANA	10
11. IEGULDĪJUMU ATDEVES VĒRTĒŠANA	12
12. LĪDZEKĻU PĀRVALDĪTĀJU UN LĪDZEKĻU TURĒTĀJU DARBĪBAS NOVĒRTĒŠANA	13
13. IEGULDĪJUMU RISKU KONTROLE UN VADĪBA	13
14. ATVASINĀTO FINANŠU INSTRUMENTU IZMANTOŠANAS POLITIKA	15

1. LIETOTIE TERMINI UN SAĪSINĀJUMI

Pensiju Fonds – AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds”, vienotais reģistrācijas Nr. 40003448943, juridiskā adrese: Brīvības iela 180, Rīga, LV-1012, Latvija.

Pensiju Plāns – pensiju plāns “Pirmais Pensiju Plāns”, kas ir noteikto iemaksu plāns bez garantētas noteiktas ieguldījumu atdeves un bez biometrisku risku seguma – sistematizētu noteikumu kopums, saskaņā ar kuru Pensiju Fondā tiek uzkrāts papildpensijas kapitāls, ieguldīti un izmaksāti uzkrātie līdzekļi. Pensiju Plāna bāzes valūta ir euro.

Pensiju Plāna ieguldījumu portfelis – Pensiju Plāna ieguldījumu daļa, kuru pārvalda Līdzekļu pārvaldītājs, pamatojoties uz Līdzekļu pārvaldīšanas līgumu.

Ieguldījumu politika – ieguldījumu mērķu un ierobežojumu izklāsts. Ieguldījumu politikas mērķis ir aprakstīt Pensiju Plāna aktīvu ieguldīšanas principus, ar ieguldījumiem saistīto risku noteikšanas metodes un risku vadības sistēmu, nosakot vadlīnijas finanšu instrumentu un citu ieguldījumu izvēlei.

Līdzekļu pārvaldītājs - ieguldījumu pārvaldes akciju sabiedrība “SEB Investment Management” (vienotais reģistrācijas Nr.40003525797) un ieguldījumu pārvaldes akciju sabiedrība „Signet Asset Management Latvia” (vienotais reģistrācijas Nr. 40103362872), kas saskaņā ar līdzekļu pārvaldīšanas līgumu pārvalda Pensiju Plāna aktīvus un nodrošina Pensiju Plāna Ieguldījumu politikas realizēšanu un ievērošanu, pieņem lēmumus par Pensiju Plāna līdzekļu ieguldīšanu, slēdz darījumus ar Pensiju Plāna aktīviem un dod rīkojumus Līdzekļu turētājam par norēķinu veikšanu par attiecīgiem darījumiem saskaņā ar Likumu, Ieguldījumu politiku un līgumu, kas noslēgts starp Pensiju Fondu un Līdzekļu pārvaldītāju.

Pensiju Plāna ieguldījumu portfeli Nr.1 pārvalda ieguldījumu pārvaldes akciju sabiedrība „SEB Investment Management”.

Pensiju Plāna ieguldījumu portfeli Nr.2 pārvalda ieguldījumu pārvaldes akciju sabiedrība „Signet Asset Management Latvia”.

Līdzekļu turētājs - akciju sabiedrība “Swedbank” (vienotais reģistrācijas Nr. 40003074764), kas saskaņā ar līdzekļu turēšanas līgumu pieņem Pensiju Plāna dalībnieku vai viņu labā veiktās iemaksas pensiju plāna kontā, saņem un tur finanšu instrumentus, kā arī dokumentu oriģinālus attiecībā uz naudas līdzekļiem un citu īpašumu, kas veido Pensiju Plāna aktīvus, maksājumu dokumentus par naudas kreditēšanu vai debetēšanu Pensiju Plāna naudas līdzekļu turēšanai izveidotajos banku kontos, kā arī izpilda rīkojumus, kas attiecas uz Pensiju Plāna līdzekļu un finanšu instrumentu pārvedumiem.

Investīciju komiteja – Pensiju Fonda Valdes un Līdzekļu pārvaldītāju pārstāvēta komiteja, kas tiek sasaukta ar mērķi informēt Investīciju komiteju par operatīvo situāciju konkrētā ieguldījumu portfeli, notikušām un plānotām izmaiņām ieguldījumu struktūrā. Investīciju komiteja izskata Līdzekļu pārvaldītāju iesniegtos ieguldījumu priekšlikumus ar mērķi minimizēt iespējamus riskus.

Papildpensijas kapitāls – naudas līdzekļi, kas kādā noteiktā laika periodā ir uzkrāti Pensiju plānu dalībnieku labā.

Pensiju plāna saistību valūta – valūta, kurā tiek izmaksāts papildpensijas kapitāls.

Dalībvalsts – Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts.

ESAO - Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalsts

FKTK – Finanšu un kapitāla tirgus komisija.

Likums – likums „Par privātajiem pensiju fondiem” un citi privāto pensiju fondu darbību regulējošie normatīvie akti.

2. IEGULDĪJUMU POLITIKAS MĒRĶIS

2.1. Ieguldījumu politikas mērķis ir nodrošināt Pensiju Plānā veikto iemaksu vērtības saglabāšanu un Pensiju Plāna dalībnieku papildpensijas kapitāla pieaugumu ilgākā laikposmā, balstoties, īstenojot sabalansētu Ieguldījumu politiku, kas paredz, ka līdz 30% no Pensiju Plāna aktīviem var tikt ieguldīti akcijās vai citos kapitāla vērtspapīros un ieguldījumu fondos. Tādejādi kapitāla pieaugums tiks gūts gan no kapitāla vērtspapīru cenas pieauguma un dividendēm, gan no fiksētā ienākuma vērtspapīru procentu ienākumiem un to cenu pieauguma.

2.2. Ieguldot Pensiju Plāna aktīvus, Līdzekļu pārvaldītājs rīkojas kā gādīgs un rūpīgs saimnieks un vienīgi Pensiju Plāna dalībnieku interesēs, ņemot vērā ieguldījumu lēmumu potenciālo ilgtermiņa ietekmi uz vides, sociālajiem un pārvaldības faktoriem, kā arī ievēro piesardzības principus, kas nodrošina riska samazināšanu, ieguldījumu drošību, kvalitāti un likviditāti atbilstoši pensiju plāna dalībnieku papildpensijas izmaksu saistībām.

2.3. Pensiju Fonds nekādā veidā neveicina un, izņemot Ieguldījumu politikā noteikto, neiesaistās Līdzekļu pārvaldītāja ieguldījumu stratēģijas un lēmumu pieņemšanā, kā arī tas neveicina Līdzekļu pārvaldītāju iesaistīšanos ieguldīto akciju sabiedrību pārvaldīšanā.

2.4. Ne Pensiju Fonds, ne Līdzekļu pārvaldītājs negarantē Pensiju Plāna dalībniekiem noteiktu ienesīguma līmeni.

3. AKTĪVU IZVIETOŠANAS STRATĒGIJA

3.1. Lai nodrošinātu papildpensijas kapitāla pieaugumu, Pensiju Plāna aktīvu sadalījums pa ieguldījumu kategorijām ir sabalansēts, saskaņā ar Ieguldījumu politikā un ieguldījumu kvantitatīvajos ierobežojumos noteikto.

3.2. Līdzekļu pārvaldītājs nodrošina un ir atbildīgs par Pensiju Plāna aktīvu ieguldīšanu, atbilstoši noteiktiem Ieguldījumu politikā noteiktajiem kvantitatīvajiem ierobežojumiem.

3.3. Līdzekļu pārvaldītājs var izmantot atvasinātos finanšu instrumentus, lai samazinātu noteiktu Pensiju Plāna aktīvu vērtības svārstību risku.

3.4. Robeža, kuru sasniedzot konkrētā aktīvu veida turēšana tiek izbeigta vai ierobežota, ieguldījumu portfeļiem netiek noteikta.

3.5. Pensiju Plāna aktīvu izvietojuma stratēģija tiek veidotā tā, lai pēc iespējas minimizētu ieguldījumu riskus, taču ne Pensiju Fonds, ne Līdzekļu pārvaldītājs nevar garantēt to, ka nākotnē būs iespēja pilnībā izvairīties no šiem riskiem.

4. AKTĪVU IZVIETOŠANAS TAKTIKA

4.1. Līdzekļu pārvaldītājs, veicot Pensiju Plāna ieguldījumus, ņem vērā ieguldījumu drošību katrā konkrētā valstī un konkrētos finanšu instrumentos un kredītiestāžu termiņnoguldījumos, izvērtējot kredītreitingus, kas noteikti attiecīgajai valstij, kredītiestādei vai uzņēmumam.

4.2. Veicot Pensiju Plāna aktīvu ģeogrāfisko diversifikāciju, katrā atsevišķā reģionā veikto ieguldījumu īpatsvaru nosaka Līdzekļu pārvaldītājs, atbilstoši situācijai finanšu tirgos.

4.3. Veicot ieguldījumus, saskaņā ar Ieguldījumu politiku tiek izvērtēta Pensiju Plāna aktīvu vidējie dzēšanas termiņi, atbilstoši procentu likmēm un to izmaiņām tirgū.

4.4. Ieguldot Pensiju Plāna līdzekļus no Pensiju Plāna saistību valūtas atšķirīgās valūtās, šādi ieguldījumi ir jāveic tā, lai samazinātu ar tiem saistītos riskus tādā apjomā, kāds pēc Līdzekļu pārvaldītāja ieskatiem ir nepieciešams, lai izpildītu Pensiju Plāna ieguldīšanas mērķi, kā arī, lai ievērotu Likumā un Ieguldījumu politikā noteiktos kvantitatīvos ierobežojumus.

4.5. Pensiju Plāna aktīvu izvietojuma taktika nenosaka noteiktus kritērijus aktīvu sadalījumam pa tirgiem, sektoriem un darījumu partneriem.

4.6. Veicot Pensiju Plāna aktīvu ģeogrāfisko diversifikāciju, katrā atsevišķā reģionā veikto ieguldījumu īpatsvaru Pensiju Plāna ieguldījumos (Pensiju Plāna ieguldījumu portfeli) nosaka Līdzekļu pārvaldītājs, atbilstoši situācijai finanšu tirgos.

4.7. Daļu no Pensiju Plāna aktīviem var turēt naudas līdzekļu veidā, lai nodrošinātu papildpensijas kapitāla izmaksas, kā arī ja nav iespējams veikt piemērotus ieguldījumu Pensiju Plāna Ieguldījumu politikas mērķa sasniegšanai.

4.8. Līdzekļu pārvaldītājam ieguldījumi jāveic tā, lai tiktu nodrošināta izmaksu vajadzībām atbilstoša likviditāte.

5. VISPĀRĒJĀ POLITIKA IEGULDĪJUMU IZVĒLĒ

5.1. Līdzekļu pārvaldītājs, veicot Pensiju Plāna līdzekļu ieguldīšanu, ievēro piesardzības principu, kas nodrošina riska samazināšanu, ieguldījumu drošību, kvalitāti un likviditāti atbilstošu Pensiju Plāna dalībnieku uzkrātā papildpensijas kapitāla izmaksu saistībām, kā arī ņem vērā ieguldījumu lēmumu potenciālo ilgtermiņa ietekmi uz vides, sociālajiem un pārvaldības faktoriem.

5.2. Līdzekļu pārvaldītāja pienākums ir iegūt pietiekami plašu informāciju par potenciālajiem vai esošajiem ieguldījumu objektiem, kā arī pastāvīgi uzraudzīt un analizēt to personu finansiālo un ekonomisko stāvokli, kuru emitētajos vērtspapīros, naudas tirgus instrumentos vai noguldījumos ir vai tiks ieguldīti vai noguldīti Pensiju Plāna līdzekļi.

5.3. Līdzekļu pārvaldītājam jāievēro Likumā, Pensiju Plāna un normatīvajos aktos noteiktās normas un ierobežojumi.

6. IEGULDĪJUMU VEIDI

6.1. Pensiju Plāna aktīvus var ieguldīt Likumā noteiktajos ieguldījumu objektos, ievērojot Likumā un Ieguldījuma politikā noteiktos ieguldījumu ierobežojumus:

6.1.1. Latvijas un citu Dalībvalstu valsts un pašvaldību emitētajos vai garantētajos vērtspapīros vai naudas tirgus instrumentos;

6.1.2. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstu valsts emitētajos vai garantētajos vērtspapīros vai naudas tirgus instrumentos, ja attiecīgās valsts ilgtermiņa kredītreitings ārvalstu valūtā, pēc starptautisko reitinga aģentūru vērtējuma, ir investīciju kategorijā;

6.1.3. Starptautisku finanšu institūciju emitētajos vai garantētajos vērtspapīros vai naudas tirgus instrumentos, kuru locekles ir viena vai vairākas Dalībvalstis;

6.1.4. Valsts un starptautisko finanšu institūciju emitētajos vai garantētajos vērtspapīros vai naudas tirgus instrumentos, kuri ir iekļauti Dalībvalstī organizētā regulētajā tirgū;

6.1.5. Akcijās un citos kapitāla vērtspapīros, ja tie ir iekļauti Dalībvalstī vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstu organizētā regulētajā tirgū;

6.1.6. Komercesabiedrību parāda vērtspapīros, ja tie ir iekļauti Dalībvalstī vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstu organizētā regulētajā tirgū;

6.1.7. Komercesabiedrību kapitāla un parāda vērtspapīros, ja tie nav iekļauti regulētajā tirgū, bet attiecīgo vērtspapīru emisijas noteikumos ir paredzēts, ka vērtspapīri gada laikā no dienas, kad uzsākta parakstīšanās uz tiem, tiks iekļauti Dalībvalstī vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstu organizētā regulētajā tirgū;

6.1.8. Noguldījumos kredītiestādē, kura saņēmusi licenci kredītiestādes darbībai Dalībvalstī vai valstī, kas ir Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalsts un kas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija regulu (ES) Nr. 575/2013 par prudenācijām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza regulu (ES) Nr. 648/2012 (Dokuments attiecas uz EEZ) ir atzīta par valsti, kurā kredītiestādēm piemēro uzraudzības un darbību regulējošās prasības, kas ir līdzvērtīgas tām, ko piemēro Eiropas Savienībā;

6.1.9. Ieguldījumu fondos;

6.1.10. Alternatīvo ieguldījumu fondos vai tiem pielīdzināmos kopīgo ieguldījumu uzņēmumos, kuri reģistrēti Dalībvalstīs un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstīs, un tā ieguldītāji ir tiesīgi bez ierobežojumiem atsavināt savas ieguldījumu daļas;

6.1.11. Dalībvalstīs reģistrētā nekustamajā īpašumā;

6.1.12. Atvasinātajos finanšu instrumentos;

6.1.13. Riska kapitāla tirgū.

6.1.14. Līdzekļu pārvaldītājs ir tiesīgs daļu no Pensiju Plāna aktīviem turēt naudas līdzekļu veidā.

7. IEGULDĪJUMU KVANTITATĪVIE IEROBEŽOJUMI

7.1. Likumā noteiktie ieguldījumu ierobežojumi un Pensiju Fonda papildus noteiktie ieguldījumu kvantitatīvie ierobežojumi attiecas gan uz katru Pensiju Plāna portfeli, gan uz Pensiju Plānu kopumā.

7.2. Līdzekļu pārvaldītājs, pārvaldot Pensiju Plāna portfeļa līdzekļus, papildus Likumā noteiktiem ieguldījumu ierobežojumiem ievēro Pensiju Plāna Ieguldījuma politiku un tajā noteiktos ieguldījumu kvantitatīvos ierobežojumus.

7.3. Līdzekļu turētājs veic limitu kontroli gan pret katru Pensiju Plāna ieguldījumu portfeli atsevišķi, gan pret Pensiju Plānu kopumā. Par konstatētajiem limitu pārkāpumiem Līdzekļu turētājam ir pienākums ziņot Pensiju Fondam un informēt Līdzekļu pārvaldītāju.

Nr.	Pozīcijas nosaukums	Limits
1	Prasības pret kredītiestādēm (noteiktie limiti tiek attiecināti uz visu pozīciju kopsummu, t.i. atvasinātie instrumenti, noguldījumi, parāda vērtspapīri, kapitāla vērtspapīri).	100%
1.1	SEB Banka	20%
1.2	Swedbank (Limits ieguldījumiem Swedbank nav piemērojams Pensiju Plāna tekošā konta atlikumam pie Līdzekļu turētāja)	20%
1.3	Luminor Banka	20%
1.4	Citas ārvalstu kredīta institūcijas ar Moody's piešķirto A1 un augstāku kredītreitingu, vai līdzvērtīgu S&P vai Fitch reitingu	10%
1.5	Citas ārvalstu kredīta institūcijas zem Moody's piešķirtā A1 kredītreitingu, bet virs Baa3 vai līdzvērtīga S&P vai Fitch reitinga	10%
1.6	Citadele Banka	10%
2	Terminnoguldījumi (kopā)	50%
3	Parāda vērtspapīri (kopā, t.sk. ieguldījumu fondos)	100%

3.1	ESAO, ES, EEZ valstīs emitētas ķīlu zīmes, t.sk., ieguldījumu fondi	20%
3.2	ESAO, ES, EEZ valstu valdību un pašvaldību emitētie vai garantētie vērtspapīri, t.sk. ieguldījumu fondi	100%
3.3	ESAO, ES, EEZ valstu komercsabiedrību emitētie vai garantētie parāda vērtspapīri, izņemot 3.1.punktā minētos vērtspapīrus, t.sk., ieguldījumu fondi (Ieguldījumi finanšu instrumentos, ko emitējušas komercsabiedrības, kuras ar Pensiju Fondu noslēgušas kolektīvās dalības līgumu, nedrīkst pārsniegt 5 procentus no Pensiju Plāna aktīviem, ieguldījumu kopsumma iemaksas veicošo darba devēju vienā koncernā esošās sabiedrībās nedrīkst pārsniegt 10 procentus no Pensiju Plāna aktīviem, un ieguldījumus drīkst veikt tikai ar regulētā tirgus starpniecību.)	60%
3.4	Starptautisko finanšu institūciju emitētie vai garantētie parāda vērtspapīri, t.sk., ieguldījumu fondi	50%
3.5	"Augsta ienesīguma parāda vērtspapīri", t.sk., ieguldījumu fondi (Limits par ieguldījumiem spekulatīva rakstura vērtspapīros neattiecas uz Latvijas Republikas valdības parāda vērtspapīriem)	35%
3.6	Valstu, kas nav ESAO, ES vai EEZ komercsabiedrību emitētie vai garantētie parāda vērtspapīri, kas iekļauti dalībvalstī reģistrētas fondu biržas oficiālajā vai tam pielīdzināmā sarakstā	15%
4	Kapitāla vērtspapīri (kopā, t.sk. ieguldījumu fondos)	30%
4.1	Baltijas valstu komercsabiedrību emitētie kapitāla vērtspapīri, t. sk., ieguldījumi fondi	15%
4.2	ESAO, ES un EEZ valstu komercsabiedrību emitētie kapitāla vērtspapīri, t. sk., ieguldījumi fondi	30%
4.3	Valstu, kas nav ESAO, Es vai EEZ komercsabiedrību emitētie vai garantētie kapitāla vērtspapīri, kas iekļauti dalībvalstī reģistrētas fondu biržas oficiālajā vai tam pielīdzināmā sarakstā	10%
5	Ieguldījumu fondi (Ieguldīt ir atļauts tikai tādu ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībās, kuri galvenokārt iegulda 2.,3. un 4. punktā noteiktajos aktīvu veidos)	75%
5.1	Ieguldījumu fondi, kas galvenokārt iegulda nekustamajos īpašumos. Lēmumus par Pensiju Plāna līdzekļu ieguldījumiem ieguldījumu fondos, kas galvenokārt iegulda nekustamajos īpašumos, Līdzekļu pārvaldītājam ir jāsaskaņo ar Pensiju Fonda Investīciju komiteju, kuras noraidoša lēmuma gadījumā darījums nav atļauts.	1%
5.2.	Ieguldījumi vienā ieguldījumu fondā nedrīkst pārsniegt 10 procentus no Pensiju plāna aktīviem.	10%
5.3	Riska kapitāla fondi (Lēmumus par Pensiju Plāna līdzekļu ieguldījumiem riska kapitāla tirgū Līdzekļu pārvaldītājiem ir jāsaskaņo ar Pensiju Fonda Investīciju komiteju, kuras noraidoša lēmuma gadījumā darījums nav atļauts. Parakstītais ieguldījumu apjoms nedrīkst pārsniegt 10% procentus no kopējā parakstītā riska kapitāla fonda apjoma)	5%

5.4.	Alternatīvie ieguldījumu fondi (hedžfondi, slēgtie ieguldījumu fondi), kuros neto aktīvu vērtība tiek aprēķināta ne retāk kā reizi mēnesī (Lēmumus par Pensiju Plāna līdzekļu ieguldījumiem alternatīvos ieguldījumu fondos Līdzekļu pārvaldītājiem ir jāaskaņo ar Pensiju Fonda Investīciju komiteju, kuras noraidoša lēmuma gadījumā darījums nav atļauts)	10%
6	Nekustamais īpašums (Pirms nekustamo īpašumu vai to daļu iegādes, kā arī to atsavināšanas gadījumā, darījuma piedāvājums obligāti jāizskata Pensiju Fonda Investīciju komitejā, kuras noraidoša lēmuma gadījumā īpašuma vai to daļu iegāde vai atsavināšana nav atļauta)	1%
7	Atvērtā valūtas pozīcija (kopā)	20%
7.1	USD	10%
7.2	Jebkura cita valūta (limits tiek attiecināts uz katru valūtas pozīciju atsevišķi)	5%
8	Valstu limiti tiešiem ieguldījumiem	
8.1	Latvija	100%
8.2	ESAO valstis un to teritorijas, ES, EEZ valstis ar S&P piešķirto AA- vai Moody's piešķirto Aa3 un augstāku valsts kredītreitingu (katrā)	100%
8.3	ESAO valstis un to teritorijas, ES, EEZ valstis ar S&P piešķirto BBB- vai Moody's piešķirto Baa3 un augstāku valsts kredītreitingu (katrā), kas nav 8.4.punktā noteiktie reitingi	40%
8.4	ESAO valstis un to teritorijas, ES, EEZ valstis ar S&P piešķirto BB+ vai Moody's piešķirto Ba1 un zemāku valsts kredītreitingu (katrā)	10%
8.5	Valstis, kas nav ESAO, ES vai EEZ un to teritorijas	15%
8.6.	8.1.-8.5. punktos minētās valstis (katrā)	35%
9.	Ieguldījumi atvasinātajos finanšu instrumentos (papildus atvasināto finanšu instrumentu izmantošanas ierobežojumi atrunāti 15.sadaļā)	10%
10	Citi ierobežojumi	
	Ieguldījumi tādos instrumentos, kurus emitējis vai pārvalda Līdzekļu pārvaldītājs vai tā saistītas personas ir atļauti tikai saskaņojot ar Pensiju Fonda Investīciju komiteju, kuras noraidoša lēmuma gadījumā darījums nav atļauts.	10%

8. ATBILDĪBAS SADALĪJUMS LĒMUMU PIENĒMŠANĀ

8.1. Pensiju Fonda Valde apstiprina Pensiju Plāna Ieguldījumu politiku.

8.2. Līdzekļu pārvaldītājs pārvalda Pensiju Plāna aktīvus saskaņā ar Likumu un Pensiju Plāna Ieguldījumu politiku.

8.3. Lēmumus par Pensiju Plāna ieguldījumiem (Pensiju Plāna ieguldījuma portfeli) pieņem Līdzekļu pārvaldītājs, nesaskaņojot tos ar Pensiju Fondu un Investīciju komiteju, izņemot šajā dokumentā tieši noteiktos gadījumos, kā arī ievērojot likumā un Pensiju Plāna Ieguldījumu politikā noteiktos ierobežojumus.

8.4. Lēmumus par Pensiju Plāna līdzekļu ieguldījumiem riska kapitālā, ieguldījumu fondos, kas galvenokārt iegulda nekustamajos īpašumos, apliecībās un nekustamajā īpašumā vai nekustamo īpašumu daļās, kā arī lēmumus par nekustamo īpašumu vai to daļu atsavināšanu, Līdzekļu pārvaldītājam ir jāaskaņo ar Pensiju Fonda Investīciju komiteju, kuras noraidoša lēmuma gadījumā darījums nav atļauts.

8.5. Pensiju Fonds var piedalīties lēmumu pieņemšanā par Pensiju Plāna ieguldījumiem, ja ieguldījumu darījumi būtiski ietekmē Pensiju Plāna ieguldījumu vērtības izmaiņas vai tas ir nepieciešams, lai tiktu ievērotas Pensiju Plāna dalībnieku intereses.

8.6. Gadījumā, ja Pensiju Fonda Valde pieņem lēmumu piedalīties lēmuma pieņemšanā, kas ir saistīta ar Pensiju Plāna ieguldījumiem (Pensiju Plāna ieguldījuma portfeli), par to nekavējoties tiek informēts Līdzekļu pārvaldītājs.

9. POTENCIALĀ INTEREŠU KONFLIKTA NOVĒRŠANAS POLITIKA

9.1. Pensiju Fonda Valde nodrošina atbilstošas pārskatu un kontroles sistēmas izveidošanu un piemērošanu, lai pārliecinātos, ka Līdzekļu pārvaldītāji Pensiju Plāna un attiecīgā ieguldījumu portfeļa līdzekļus pārvalda saskaņā ar Pensiju Fonda Valdes apstiprināto Ieguldījumu politiku atbilstoši ieguldījumu risku kontroles, tās vadības un portfeļu risku samazināšanas noteikumiem.

9.2. Potenciālā interešu konflikta gadījumā Pensiju Fonds sasauca Investīciju komitejas sēdi un atbilstoši vispārpieņemtām likuma normām un Ieguldījumu politikas vadlīnijām, lemj par tālāk veicamajām darbībām, ar mērķi, nodrošināt, ka Līdzekļu pārvaldītāji iegulda Pensiju Plāna aktīvus tikai un vienīgi Pensiju Plāna dalībnieku interesēs.

10. IEGULDĪJUMU NOVĒRTĒŠANA

10.1. Līdzekļu pārvaldītājs veic Pensiju Plāna ieguldījumu (Pensiju Plāna ieguldījumu portfeļa) novērtēšanu uz katra mēneša beigām, novērtējumu saskaņo ar Līdzekļu turētāju, un apstiprinātu Pensiju Plāna ieguldījuma portfeļa pārskatu ar informāciju par iepriekšējā mēneša pārvaldīšanas rezultātiem un Pensiju Plāna ieguldījumu portfeļa pozīciju vērtību, kā arī katras pozīcijas peļņu vai zaudējumiem pārskata periodā, iesniedz Pensiju Fondam līdz pārskata mēnesim sekojošā mēneša piektajai darba dienai.

10.2. Līdzekļu turētājs iesniedz paziņojumu par katru Pensiju Plāna ieguldījumu portfeli Pensiju Fondam piektajā darba dienā pēc iepriekšējā mēneša beigām.

Novērtējot Pensiju Plāna kontos esošos naudas līdzekļus citās valūtās, tiks izmantots Eiropas Centrālās Bankas noteiktais attiecīgās dienas valūtas kurss pret euro.

10.3. Pensiju Plāna ieguldījumu portfeļu aktīvu un saistību vērtība tiek noteikta kā naudas summa, pret kuru aktīvu objekts var tikt apmainīts vai ar kuru var norēķināties par saistību, veicot darījumu starp zinošām un neatkarīgām pusēm uz abpusējas vēlēšanās pamata (turpmāk – “Patiesā vērtība”). Portfeļu aktīvu Patiesā vērtība tiek noteikta sekojoši:

- (a) biržās kotētiem kapitāla vērtspapīriem, naudas tirgus instrumentiem un atvasinātiem finanšu instrumentiem Patiesā vērtība tiek noteikta, izmantojot pēdējo pieejamo šo vērtspapīru darījumu cenu attiecīgajā biržā;
- (b) valūtas mijmaiņas darījuma novērtējumu veic Līdzekļu pārvaldītājs ņemot vērā Eiropas Centrālās Bankas valūtas pāra kursu perioda beigās un valūtu starpbanku depozīta un kredīta likmju atšķirības līdz mijmaiņas darījuma dzēšanas datumam.

10.4. Gadījumos, kad regulētajos tirgos pēdējo 30 (trīsdesmit) darba dienu laikā veikto darījumu ar šajā punktā minētajiem finanšu instrumentiem apjomi ir mazāki par Pensiju Plāna īpašumā esošo vērtspapīru apjomu, finanšu instrumentu vērtību koriģē, ja ir zināma kāda cita to Patiesā vērtība.

- (c) biržās nekotētiem parāda un kapitāla vērtspapīriem Patiesā vērtība tiek noteikta kā Līdzekļu pārvaldītājam zināmā objektīvā šādu vērtspapīru ārpus biržas darījuma cena vai kā to pirkšanas cena;
- (d) biržās nekotētiem naudas tirgus instrumentiem un parāda vērtspapīriem, ja nav zināma objektīva ārpus biržas darījuma cena, depozītiem patiesā vērtība tiek noteikta kā aprēķinātā vērtība, kas tiek noteikta, pie pirkšanas cenas pieskaitot proporcionāli dzēšanas termiņam sadalītu kuponu vai diskontu vai atņemot proporcionāli dzēšanas termiņam sadalītu prēmiju;
- (e) biržās nekotētiem atvasinātiem finanšu instrumentiem - Patiesā vērtība tiek noteikta kā pēdējā pieejamā šo vērtspapīru pirkšanas cena, ja šāda instrumenta izrakstītājs to kotē vai pēc to pirkšanas cenas.

10.5. Informācijas avoti ir Nasdaq OMX, Reuters, Bloomberg, nozīmīgākie tirgus dalībnieki un citi informācijas avoti.

10.6. Ja finanšu instrumentu tirgus nav aktīvs, Līdzekļu pārvaldītājs nosaka Patieso vērtību, izmantojot kārtību „Par Pirmā Pensiju Plāna ieguldījumu portfeļos iekļauto aktīvu novērtēšanu zemas tirgus likviditātes gadījumos” un pielietojot kādu no vērtēšanas paņēmieniem – jaunākās tirgus darījumu informācijas pielietošanas metodi vai pašreizējās Patiesās vērtības diskontēto naudas plūsmu analīzes un iespējas līgumu cenu noteikšanas metodi. Vērtēšanas paņēmieni tiek pielietoti tikai veicot tirdzniecības nolūkā turētiem parāda, kapitāla vērtspapīriem un atvasinātiem finanšu instrumentiem.

10.7. Ieguldījums riska kapitāla instrumentos sākotnēji tiek novērtēts pēc to iegādes vērtības un tiek turēts līdz riska kapitāla fonda darbības izbeigšanai vai Pensiju Plānam

piejerošo daļu atsavināšanai. Ieguldījuma iegādes vērtību pārvērtē gadījumā, ja kļuvusi zināma informācija par riska kapitāla fonda vērtības izmaiņām, pamatojoties uz attiecīgā riska kapitāla fonda vai komandītsabiedrības auditētajā gada pārskatā norādīto informāciju. Ieguldījumu pārvērtēšana tiek veikta tajā pārskata periodā, kurā minētā informācija kļuvusi zināma.

10.8. Ieguldījumu nekustamā īpašumā sākotnēji tiek novērtēts atbilstoši iegādes vērtībai, kas ir par to sniegtās atlīdzības patiesā vērtība. Iegādes vērtībā tiek iekļautas darījumu izmaksas, kuras tieši attiecas uz iegādāto ieguldījumu īpašumu. Pēc sākotnējās atzīšanas ieguldījumu īpašums tiek atspoguļots tā Patiesajā vērtībā. Ne retāk kā reizi gadā, ja īpašuma nākotnes vērtība nav noteikta darījumā, ieguldījumu īpašuma novērtējumu veic neatkarīgs, licencēts nekustamā īpašuma vērtētājs.

10.9. Ieguldījumu īpašumu tirgus vērtība tiek noteikta atbilstoši „Starptautiskajiem vērtēšanas standartiem” pēc vienas no sekojošajām metodēm:

- Salīdzināmo darījumu metode.
- Ieņēmumu kapitalizācijas metode.

10.10. Nosakot tirgus vērtību katram konkrētam objektam, piemērotākās metodes izvēle notiek, vadoties no pieejamās informācijas rakstura, tirgus īpatnībām un paša novērtējamā objekta specifikas. Izmaiņas ieguldījumu īpašuma Patiesajā vērtībā tiek ietvertas neto aktīvu kustības pārskatā.

11. IEGULDĪJUMU ATDEVES VĒRTĒŠANA

11.1. Pensiju Plāna līdzekļu vērtība un ieguldījumu atdeve netiek garantēta un tiek aprēķināta normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Pensiju Plāna līdzekļu vērtība ir Pensiju Plāna līdzekļu aktīvu un saistību vērtības starpība.

11.2. Pensiju Plāns nav juridiska persona un uzņēmumu ienākuma nodokli nemaksā. Ja normatīvajos aktos tiek paredzēta nodokļu piemērošana ieguldījumu objektiem, kā arī par darījumiem ar Pensiju Plāna līdzekļiem, tad nodokļu maksājumi tiek segti no Pensiju Plāna līdzekļiem. No Pensiju Plāna līdzekļu ieguldījumiem saņemtie ienākumi tiek fiksēti Pensiju Plāna līdzekļu vērtības pieaugumā un tiek atkārtoti ieguldīti, ievērojot Likumā, Ieguldījumu politikā noteiktos ieguldījumu ierobežojumus.

11.3. Nosakot Pensiju Plāna līdzekļu vērtību, tiek ievēroti vispārīgie grāmatvedības principi un jebkura atkāpe no tiem ir jāpaskaidro finanšu pārskatu un citu pārskatu pielikumos, norādot, kā tas ietekmēs Pensiju Plāna aktīvus un saistības, finansiālo stāvokli un darbības rezultātus.

11.4. Pensiju Plāna ienesīgumu aprēķina kā Pensiju Plāna darbības rezultāta attiecību pret Pensiju Plāna pārskata gada katra mēneša aritmētiski vidējo aktīvu summu, kas dalīta ar mēnešu skaitu gadā, kuru izsaka procentos. Ienesīgumu aprēķina, pieņemot, ka gadā ir 365 dienas. Ienesīgumu aprēķina pēc formulas:

$$\frac{Darb}{\left[\left(\frac{Net_{s1} + Net_{b1}}{2} \right) + \left(\frac{Net_{s2} + Net_{b2}}{2} \right) + \dots + \left(\frac{Net_{sn} + Net_{bn}}{2} \right) \right] / n}$$

kur:

Darb – Pensiju Plāna darbības rezultāts;

Net_S – Pensiju Plāna neto aktīvi attiecīgā mēneša sākumā;

Net_B – Pensiju Plāna neto aktīvi attiecīgā mēneša beigās;

n – Pensiju Plāna darbības mēnešu skaits gadā.

12. LĪDZEKĻU PĀRVALDĪTĀJU UN LĪDZEKĻU TURĒTĀJU DARBĪBAS NOVĒRTĒŠANA

12.1. Pakalpojumus par Līdzekļu pārvaldīšanu un Līdzekļu turēšanu veic gan ar Pensiju Fondu, gan savstarpēji nesaistītas sabiedrības.

12.2. Līdzekļu pārvaldītāji un Līdzekļu turētājs ir atbildīgi par to, lai darījumi ar Pensiju Plāna līdzekļiem atbilstu Likuma prasībām, Ieguldījumu politikas noteikumiem, bet negarantē papildpensijas kapitāla pieaugumu.

12.3. Pensiju Fonds atlīdzību Līdzekļu pārvaldītājiem maksā saskaņā ar noslēgto Privātā Pensiju Fonda līdzekļu pārvaldīšanas līgumu.

12.4. Pensiju Fonds atlīdzību Līdzekļu turētājam maksā saskaņā ar savstarpēji noslēgto Līdzekļu Turēšanas līgumu.

12.5. Ar mērķi novērtēt Pensiju Plāna Ieguldījumu portfeļu ienesīgumu, Pensiju Fonda Valde apstiprina vēlamo ieguldījumu atdeves līmeni (*benchmark*), salīdzinot ar kuru tiks izvērtēti Pensiju Plāna ieguldījumu portfeļa rezultāti.

12.6. Pensiju Fonds un Līdzekļu pārvaldītājs vienojas par vēlamo ieguldījuma atdeves līmeņa (*benchmark*) noteikšanas formulas struktūru.

12.7. Līdzekļu pārvaldītāja darbība tiek izvērtēta, salīdzinot Pensiju Plāna ieguldījumu portfeļu gada ienesīgumu ar attiecīga gada vēlamo ieguldījumu atdeves līmeni (*benchmark*).

12.8. Līdzekļu pārvaldītājam ir pienākums pēc Pensiju Fonda pieprasījuma sniegt visu nepieciešamo papildus informāciju Līdzekļu pārvaldītāja darbības izvērtēšanai.

13. IEGULDĪJUMU RISKU KONTROLE UN VADĪBA

13.1. Par risku tiek uzskatīti zaudējumi, kas var rasties no ieguldīšanas. Pensiju Plāna ieguldījumu riskus kontrolē Līdzekļu pārvaldītājs, atbilstoši savām iekšējām pārvaldes un kontroles procedūrām.

13.2. Pensiju Plāna ieguldījumu atbilstību Likumā, Pensiju Plānā un Ieguldījumu politikā noteiktajiem ieguldījumu kvantitatīvajiem ierobežojumiem kontrolē Līdzekļu pārvaldītājs un Līdzekļu turētājs.

13.3. Pensiju Plāna ieguldījumu risks tiek samazināts, ievērojot Likumā un Ieguldījumu politikā noteiktos ieguldījumu ierobežojumus attiecībā uz finanšu instrumentu grupām, ieguldījumu kvantitatīvos ierobežojumus viena emitenta vērtspapīros, ierobežojumus riska darījumiem ar vienu kredītiestādi un citus ierobežojumus, kādus Pensiju Fonds un Līdzekļu pārvaldītājs uzskata par nepieciešamiem.

13.4. Kā galvenie riski, kuri tiek kontrolēti ir kredītrisks, tirgus cenu risks, procentu likmju risks, ārvalstu valūtu un likviditātes risks.

13.5. Riska samazināšanas pasākumi – veicot ieguldījumus, Līdzekļu pārvaldītājs iegūst pietiekami plašu informāciju un uzrauga ieguldījumus, kuros tiks vai ir tikuši ieguldīti Pensiju Plāna līdzekļi. Līdzekļu pārvaldītājs nodrošina adekvātu ieguldījumu diversifikāciju dažādos ieguldījumu objektos, tādējādi mazinot viena vērtspapīra cenas krituma negatīvo ietekmi.

13.6. Pensiju Plāna aktīvi var tikt ieguldīti ārvalstu valūtās nominētos vērtspapīros. Mainoties ārvalstu valūtu kursiem attiecībā pret eiro, Pensiju Plāna aktīvu vērtība var vai nu palielināties, vai samazināties.

13.7. Riska samazināšanas pasākumi – valūtu svārstību riska samazināšanai Līdzekļu Pārvaldītājs var izmantot atbilstošus atvasinātos finanšu instrumentus.

13.8. Līdzekļu turētājs pirms katra darījuma norēķinu izpildes pārlicinās, vai pēc darījuma veikšanas ieguldījumu struktūra atbilst Pensiju Plāna noteikumiem, Pensiju Fonda Valdes apstiprinātajai Ieguldījumu politikai un tajā noteiktiem ieguldījumu kvantitatīviem ierobežojumiem.

13.9. Gadījumā, ja tiek konstatēts Pensiju Plāna ieguldījumu pārkāpums, ņemot vērā normatīvo aktu regulējumu, kā arī ieguldījumu vērtības būtisku samazinājumu, Līdzekļu pārvaldītāji veic darbības struktūras sakārtošanai atbilstoši normatīvo aktu un Ieguldījumu politikas regulējumam, noskaidro ieguldījumu vērtības samazināšanās cēloņus un ieteicamās darbības ieguldījumu vērtības samazināšanās ierobežošanai, par ko informē Investīciju komiteju.

13.10. Līdzekļu turētājs reizi mēnesī veic Pensiju Plāna ieguldījumu portfeļos iekļauto instrumentu novērtēšanas kontroli, piemērojot Ieguldījumu politikā aprakstītos vērtēšanas kritērijus.

13.11. Iestājoties nelikvīda finanšu tirgus apstākļiem, Līdzekļu pārvaldītājs nosaka Patieso vērtību, izmantojot procedūrā „Par Pirmā Pensiju Plāna ieguldījumu portfeļos iekļauto aktīvu novērtēšanu zemas tirgus likviditātes gadījumos” noteiktos vērtēšanas paņēmienus.

13.12. Veicot ieguldījumus nekustamo īpašumu objektos, Līdzekļu pārvaldītājs iegūst ticamu un vispusīgu informāciju par nekustamo īpašumu un arī turpmāk seko šo nekustamo īpašumu stāvoklim. Lai samazinātu varbūtību ciest finansiālo zaudējumu risku, ienākošas naudas plūsmas - nomas līgumu noteikumi un to izpildes nodrošinājums, Līdzekļu pārvaldītājam ir tiesības veikt nekustamo īpašumu objektu apdrošināšanu pret uguns un dabas stihijas riskiem un/vai prettiesisku trešo personu rīcību.

13.13. Pensiju Fonds un Līdzekļu pārvaldītājs nav tiesīgs pats apsaimniekot īpašumu.

13.14. Līdzekļu pārvaldītāji ne retāk kā reizi ceturksnī, bet vajadzības gadījumā biežāk, informē Investīciju komiteju par operatīvo situāciju konkrētā ieguldījumu portfelī, notikušām un plānotām izmaiņām ieguldījumu struktūrā. Investīciju komiteja izskata Līdzekļu pārvaldītāju iesniegtos ieguldījumu priekšlikumus un savlaicīgi informē Pensiju Fonda Valdi par tiem. Komitejas un Valdes noraidošie lēmumi Pensiju Plāna līdzekļu ieguldīšanu ir saistoši Līdzekļu pārvaldītājiem un Līdzekļu turētājam.

13.15. Pensiju Fonda Valde izvērtē saņemto informāciju un rekomendācijas un lemj par izmaiņu veikšanu Ieguldījumu politikā, grozījumiem Pensiju Plānā un citos ar risku pārvaldi un kontroli saistītos dokumentos. Pensiju Fonds, pārvaldot Pensiju Plāna līdzekļus, rīkojas Pensiju Plāna dalībnieku interesēs un iespēju robežās dara visu, lai minimizētu vai izvairītos no varbūtējiem riskiem, taču Pensiju Fonds negarantē to, ka nākotnē būs iespēja pilnībā izvairīties no riskiem, saistītiem ar līdzekļu ieguldīšanu.

14. ATVASINĀTO FINANŠU INSTRUMENTU IZMANTOŠANAS POLITIKA

14.1. Vispārējā atvasināto finanšu instrumentu izmantošanas politika:

14.1.1. Ieguldījumi atvasinātos finanšu instrumentos tiks veikti tikai, lai nodrošinātos pret noteiktu portfeļa aktīvu vai saistību vērtības svārstību risku, kas var rasties procentu likmju, ieguldījumu vērtības vai valūtu kursa svārstību rezultātā;

14.1.2. Līdzekļu pārvaldītājam ir tiesības slēgt valūtas mijmaiņas un nākotnes darījumus ar valūtām, kurās ir denominēti Pensiju Plāna aktīvi;

14.1.3. Līdzekļu pārvaldītājs ievēro normatīvajos aktos noteiktos atvasināto finanšu instrumentu izmantošanas noteiktos ierobežojumus. Līdzekļu turētājs atbilstoši savām iekšējām procedūrām kontrolē šo limitu atbilstību normatīvo aktu prasībām un pārkāpuma gadījumā ziņo Pensiju Fondam;

14.1.4. Līdzekļu pārvaldītājam ir tiesības pirkt ārvalstu valūtas un vērtspapīru opcijas, kas ir iekļautas biržu sarakstos vai tiek tirgotas ārpus biržas tirgū, ārzemju valūtas, procentu likmju, indeksu un vērtspapīru standartizētos nākotnes darījumos jeb *ffūcerus* un opcijas uz *ffūceriem* tikai ar mērķi nodrošināties pret iespējamām valūtas un procentu likmju izmaiņām finanšu tirgos;

14.1.4. Atvasināto finanšu instrumentu dzēšanas termiņš nedrīkst pārsniegt to finanšu instrumenta dzēšanas termiņu, kuru hedžēšanas nolūkos tiek veikti ieguldījumi atvasinātajos finanšu instrumentos.

14.2. Atvasināto finanšu instrumentu vērtēšanas metodes:

14.2.1. Ieguldījumi atvasinātos finanšu instrumentos tiek veikti, ja ir iespējama nepārtraukta, precīza un objektīva atvasināto finanšu instrumentu novērtēšana;

14.2.2. Atvasināto finanšu instrumentu novērtēšanu veic Līdzekļu pārvaldītājs uz katra kalendārā mēneša beigām, novērtējumu saskaņo ar Līdzekļu turētāju un apstiprinātu Pensiju Plāna ieguldījuma portfeļa pārskatu iesniedz Pensiju Fondam līdz piektajai darba dienai pēc iepriekšējā mēneša beigām;

14.2.3. Atvasinātie finanšu instrumenti tiek pārvērtēti to patiesajā vērtībā. Patiesā vērtība tiek noteikta pēc kotētām tirgus cenām vai diskontētas naudas plūsmas modeļiem. Visi atvasinātie līgumi tiek atspoguļoti kā aktīvi, ja to patiesā vērtība ir pozitīva, un kā saistības, ja to patiesā vērtība ir negatīva. Izmaiņas patiesajā vērtībā tiek iekļautas ienākumos vai izdevumos neto aktīvu kustības pārskatā.

14.3. Atvasināto finanšu instrumentu risku pārvaldīšanas politika:

14.3.1. Ieguldījumi atvasinātos finanšu instrumentos ir riskanti un svārstības šādos instrumentos notiek straujāk nekā citu finanšu instrumentu tirgus vērtības izmaiņas;

14.3.2. Atvasināto finanšu instrumentu riskus pārvalda Līdzekļu pārvaldītājs;

14.3.3. Līdzekļu pārvaldītājs atbilstoši savām iekšējām procedūrām izvērtē šādu ieguldījumu nepieciešamību, ņemot vērā Pensiju Plāna portfeļa ieguldījumu struktūru, situāciju finanšu tirgos un to saistītos riskus.

14.3.4. Galvenie riski, kuriem tiek pakļauti ieguldījumi atvasinātajos finanšu instrumentos:

14.3.4.1. Vērtību izmaiņu risks. Atkarībā no instrumenta veida, ieguldījums ir pakļauts aktīvu cenas un atvasināto līgumu vērtību svārstībām;

15.3.4.2. Kredītrisks. Risks, ka darījuma partneris vai tirdzniecības vieta, kur iegādāts instruments, var nenorēķināties par savām saistībām vai arī kļūt maksātnespējīgs;

14.3.4.3. Likviditātes risks. Risks, ka samazinātas likviditātes apstākļos nebūs iespējams veikt instrumenta pirkšanu vai pārdošanu pirms termiņa. Ārpusbiržas darījumu likviditātes risks ir cieši saistīts ar kredītrisku, jo līgumu būs iespējams izbeigt tikai ar darījuma partnera piekrišanu.

***